

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 107/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. Š., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. O. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 6 T 113/2009 a Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 4 Tos 75/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2010 doručená sťažnosť M. Š., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 T 113/2009 a Krajským súdom v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 4 Tos 75/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 8. februára 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. 6 Tp 122/2008 zo 7. augusta 2008 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 27/2008 z 19. augusta 2008 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Tento dôvod väzby nebol ničím riadne konkretizovaný a zakladal sa iba na hypotetických úvahách. Dňa 10. júla 2009 bola okresnému súdu podaná obžaloba proti sťažovateľovi, pričom konanie sa vedie pod sp. zn. 6 T 113/2009. Vec je teraz v štádiu hlavného pojednávania. Dňa 20. októbra 2009 bol sťažovateľ vypočutý ako obžalovaný a vypočutý bol aj ďalší obžalovaný B. Obžalovaný B., ktorý jediný sťažovateľa s trestnou vecou spájaj, výrazne zmenil výpoveď a vysvetlil, prečo predtým vypovedal inak (v neprospech sťažovateľa). V priebehu hlavného pojednávania sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby. Uznesením okresného súdu sp. zn. 6 T 113/2009 z 21. decembra 2009 bola žiadosť zamietnutá s tým, že dôvod väzby trvá. Uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos 75/2009 z 30. decembra 2009 bola sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zamietnutá. Predmetné uznesenia sú opätovne, z hľadiska ich odôvodnenia, založené len na predpokladoch bez konkrétnych dôvodov. V uznesení okresného súdu sa uvádza jeden nový dôvod kolúzných aktivít sťažovateľa vedených voči obžalovanému B., a to tak, že pôvodná obhajkyňa ex offio upozornila predsedníčku senátu na to, že sťažovateľ v rámci vychádzok pokrikuje na obžalovaného B. Ten sa mal obhajkyňi s tým zdôveriť. Ide však iba o účelový výmysel. Všeobecné súdy vôbec nepovažovali za potrebné overiť si túto skutočnosť priamo v ústave na výkon väzby. Pritom režim v rámci kolúznej väzby vylučuje akýkoľvek kontakt dvoch obvinených, ktorí sú v tej istej veci v kolúznej väzbe. Sťažovateľ pri výkone väzby vôbec nikdy neprišiel do styku s obžalovaným B. Vyhodnotenie výpovedí obžalovaného B. vo veci samej je vecou rozhodovania o vine a nevine, a nie dôvodom kolúznej väzby.

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Navrhuje preto vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 6 T 113/2009 a krajským súdom pod sp. zn. 4 Tos 75/2009 s tým, aby boli uznesenia z 21. decembra 2009 a 30. decembra 2009 zrušené. Požaduje napokon náhradu trov konania.

Z obžaloby Krajskej prokuratúry v Nitre č. k. Kv 66/2008-171 z 10. júla 2009 vyplýva, že sťažovateľ sa mal dopustiť jednak obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy v štádiu pokusu prípravy podľa § 13 ods. 1 a § 144 ods. 1 a 2 písm. f) Trestného zákona a ďalej zločinu lúpeže v štádiu prípravy podľa § 20, § 13 ods. 1 a § 188 ods. 1 a 2 písm. e) s poukazom na § 140 písm. a) Trestného zákona. V prvom prípade mal sťažovateľ viackrát požiadať a navádzať obžalovaného B., aby pištoľou v nelegálnej držbe, ktorú mu kúpil sťažovateľ, zastrelil a okradol prevádzkovateľa zmenárne J. Ď. V druhom prípade mal požiadať obžalovaného B. o zabezpečenie nejakých ľudí na vykonanie lúpeže proti J. Ď.

Z uznesenia okresného súdu (sudcu pre prípravné konanie) sp. zn. 6 Tp 122/2008 zo 7. augusta 2008 vyplýva, že ním bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku s účinnosťou od 4. augusta 2008 o 11.10 h. Podľa názoru sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu preskúmaním predloženého spisového materiálu a po vykonanom výsluchu sťažovateľa treba dospieť k záveru, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný a boli ním naplnené znaky zločinu lúpeže v spolupáchateľstve v štádiu prípravy podľa § 20, § 13 ods. 1 a § 188 ods. 1 Trestného zákona. Bola zistená aj existencia dôvodného podozrenia, že skutok spáchal sťažovateľ v spolupáchateľstve. Sťažovateľ spáchanie skutku popiera. Formálne podmienky väzby sú splnené, keďže procesný postup orgánov činných v trestnom konaní bol v súlade so zákonom. Vznesené obvinenia obsahujú konkrétne skutočnosti s presným uvedením skutku, ako aj všetky podstatné náležitosti podľa § 206 ods. 3 Trestného poriadku podložené okolnosťami uvedenými vo vyšetrovacom spise. Splnené sú tiež materiálne podmienky väzby, lebo dosiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, existujú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal sťažovateľ, a to najmä s poukazom na výpoveď obžalovaného B. Existuje napokon aj dôvod väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Ide o obavu, že sťažovateľ bude pôsobiť na svedkov, znalcov alebo spoluobvinených, aby títo vypovedali v rozpore so skutočnosťou, a to či už priamo, alebo prostredníctvom iných osôb, pričom treba poukázať na to, že by mohlo prísť aj k ovplyvňovaniu už vypočutých svedkov, prípadne by sa mohlo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné konanie, pretože v konaní budú vypočutí ďalší svedkovia, budú vykonané konfrontácie a tiež táto

obava vyplýva z trestného oznámenia I. R., ktorý uviedol aj ďalšiu osobu, ktorá sa mohla podieľať na skutku, hoci vyšetrovateľovi sa ju dosiaľ nepodarilo zabezpečiť.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 27/2008 z 19. augusta 2008 vyplýva, že ním bola ako nedôvodná zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 6 Tp 122/2008 zo 7. augusta 2008. Podľa názoru krajského súdu vzhľadom na to, že doteraz vykonané dôkazy nasvedčujú tomu, že práve sťažovateľ by mal byť jedným z objednávateľov lúpežného prepadnutia poškodeného, je daná odôvodnená obava, že sťažovateľ bude pôsobiť na svedkov, ktorých bude ešte potrebné vo veci vypočuť, alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné konanie, keďže dosiaľ nebol ešte stanovený úplný okruh podozrivých osôb, ktoré sa mali podieľať na organizovaní trestnej činnosti. Preto dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku je daný.

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 6 T 113/2009 z 21. decembra 2009 vyplýva, že ním bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Podľa názoru okresného súdu formálne i materiálne dôvody väzby u sťažovateľa sú i naďalej dané. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa o neexistencii žiadnych konkrétnych skutočností odôvodňujúcich ďalšie trvanie väzby, treba uviesť, že i naďalej existuje dôvodná obava, že sťažovateľ by v prípade prepustenia z väzby konal tak, že by ovplyvňoval najmä obžalovaného B. ako i svedkov, čo vyplýva jednak zo samotného jeho protiprávneho konania a charakteru skutku kladeného mu za vinu, ako aj z výpovede obžalovaného B., ktorého mal viackrát navádzať na spáchanie skutku a ktorý následne zmenil na hlavnom pojednávaní svoju výpoveď. Ďalej ide o skutočnosť, že v priebehu súdneho konania obhajkyňa obžalovaného B. upozornila predsedníčku senátu okresného súdu na to, že sťažovateľ sa snaží vo väzbe ovplyvňovať obžalovaného B. rôznymi pokrikmi v rámci vychádzok, a z tohto dôvodu predsedníčka senátu upozornila Ústav na výkon väzby N. a žiadala o vykonanie príslušných opatrení.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Tos 75/2009 z 30. decembra 2009 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 6 T 113/2009 z 21. decembra 2009. Podľa názoru krajského súdu skutkové zistenia a právne

úvahy okresného súdu, najmä podľa ktorých aj v súčasnosti trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, sú správne a v podstate aj úplné. Preto krajský súd iba upresňuje, že aj dosiaľ vykonaným dokazovaním na hlavnom pojednávaní zistené skutočnosti naďalej nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané, majú znaky trestného činu a sú dané dôvody pre podozrenie, že ich spáchal sťažovateľ, pričom aj tie konkrétne skutočnosti, na ktoré už okresný súd opodstatnene poukázal, ale aj povaha prerokovávaného prípadu (ktorú určuje spôsob, akým mal sťažovateľ zažalované skutky spáchať, ako aj jeho pohnútky), naďalej odôvodňujú obavu, že by v prípade prepustenia na slobodu mohol konať tak, ako to je uvedené v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Z prípisu Ústavu na výkon väzby N. sp. zn. ÚVV-3/15/21-2010 z 5. februára 2010 zaslaného obhajkyni sťažovateľa JUDr. Z. T. vyplýva, že obvinení, ktorí sú vo väzbe z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) alebo odseku 2 písm. b) Trestného poriadku (teda v prípadoch kolúznej väzby), umiestňujú sa oddelene od ostatných obvinených z dôvodu, aby bol zabezpečený účel výkonu väzby. Rovnako pri výkone všetkých režimových činností (vychádzky, nákupy, predvádzanie k lekárovi a pod.), teda pri pohybe mimo cely, v ktorej sú umiestnení, sa postupuje tak, aby sa nedostali do kontaktu s ostatnými obvinenými a počas pohybu mimo cely, v ktorej sú umiestnení, sú neustále pod bezprostredným dohľadom určeného príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže a akákoľvek komunikácia s inými osobami je vylúčená. Ďalšie sociálne kontakty, styk s advokátom a inými osobami, návštevy a telefonovanie sa môžu realizovať len po predchádzajúcom súhlase príslušného orgánu činného v trestnom konaní. Z uvedených skutočností vyplýva, že ku kontaktu takýchto osôb dôjsť nemôže.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 6 T 113/2009, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. V danom prípade proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy mal krajský súd v opravnom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ riadny opravný prostriedok využil.

Odlišná je situácia s ohľadom na tú časť sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 4 Tos 75/2009. Túto časť sťažnosti považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej ďalšie trvanie väzby nie je v jeho prípade namieste, lebo neexistuje obava z kolúzneho správania z jeho strany v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Preto závery okresného súdu a krajského súdu neobstoja.

Ústavný súd poukazuje zásadne na to, že nie je tzv. „skutkovým súdom“, teda súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ak by malo ísť o dokazovanie, ktoré by malo nahradiť dokazovanie nevykonané všeobecnými súdmi.

Vo väzobných veciach platí, že skúmanie primeranosti určenej lehoty väzby prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Na ten účel im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených obvineným v jeho žiadostiach) ústavný súd zisťuje, či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Ústavný súd považuje dôvody uvedené všeobecnými súdmi za dostatočné v rozsahu uplatnených námietok sťažovateľa. Nad tento rozsah kvalitu odôvodnenia uznesení ústavný súd neposudzoval.

Okresným súdom konštatovaná obava z kolúzie vyplývajúca z informácie podanej obhajkyňou obžalovaného B. sa javí ústavnému súdu ako dostatočné odôvodnenie existencie obavy z kolúzie. Opatrenia vykonávané Zborom väzenskej a justičnej stráže majúce za cieľ zabrániť kontaktu spoločne stíhaných osôb nachádzajúcich sa v kolúznej väzbe nemôžu celkom vylúčiť pokusy takýchto osôb kontaktovať nepovolene iné osoby pokrikovaním. Obavu z kolúzie môže vzbudiť aj samotná skutočnosť, že sa obvinený pokúša ovplyvniť spoluobvineného, a to bez ohľadu na to, či jeho pokus bol, resp. mohol byť úspešný. Aj neúspešným, resp. nespôsobilým pokusom dáva totiž najavo úmysel správať sa kolúzne.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2010